

Nr 291.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard**, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 14 juni 1940 (nr 503) angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m.

I proposition nr 228 föreslås, utan någon närmare motivering, att 1940 års lag angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m. måtte erhålla fortsatt giltighet under ytterligare ett år.

Utän att här närmare ingå på frågan om det demokratiska samhällets nödvärnsrätt mot statsfientliga partier — en fråga, som från vårt håll under senare år gång på gång tagits upp — vilja vi blott understryka, att vi alltjämt vidhålla den av oss särskilt under det av kriget skapade osäkra läget konsekvent hävdade uppfattningen icke blott att upplösningslagen är behövlig såsom en inre försvarsberedskap utan även att den borde ha tillämpats mot alla uppenbart osvenska riktningar, vilkas verksamhet i en allvarsstund kan äventyra den yttre säkerheten eller den inre sammanhållningen.

Då regerings- och riksdagsmajoriteten emellertid inte velat låta lagen träda i tillämpning, skola vi i nu förevarande sammanhang begränsa vår framställning till ett yrkande om skärpning av effektiviteten hos denna beredskapslagstiftning. Att lagen inte möjliggör ett fullständigt förhindrande av en upplöst sammanslutnings verksamhet, har många gånger tidigare framhållits, och denna bristande effektivitet har t. o. m. åberopats såsom ett av skälen mot att tillämpa lagstiftningen. De mest framträdande bristerna äro dels att en riksdagsman, tillhörande ett upplöst parti, ej lagligen kan berövas sitt mandat, dels att ett upplöst partis tidningar ej kunna förbjudas vidare utkomma, dels att inga stadganden reglera förfarandet gentemot kommunala förtroendemän tillhörande ett upplöst parti. I de två förstnämnda hänseendena bereda grundlagarna — riksdagsordningen och tryckfrihetsförordningen — den upplösta sammanslutningen och dess representanter ett skydd, som ej kan berövas dem med mindre grundlagsändringar vidtas; däremot kan frågan om de kommunala förtroendeuppgifterna uppenbarligen regleras i form av vanlig lagstiftning. I motioner vid föregående riksdagar, bl. a. redan år 1940, har från vårt håll krävts en sådan utbyggnad av ifrågavarande lagstiftning att en upplöst sammanslutnings fortsatta verksamhet i möjligaste mån fullständigt stäcks. Då nästa års riksdag är den sista i legislaturperioden och grundlagsförslag för att definitivt kunna antagas vid 1945

års riksdag måste komma fram och antagas som vilande nästa år, synes riksdagen i år böra begära utredning och förslag till 1944 års riksdag om sådana grundlagsändringar, som äro ägnade att fylla ut bristfälligheterna i och därmed effektivisera lagstiftningen. Så länge denna beredskapslagstiftning finnes, synes oss intet vara rimligare än att den ger statsmakten alla nödiga resurser för att verkligen stävja en upplöst statsfientlig sammanslutnings fortsatta verksamhet. Och även de, som för dagen motsätta sig att lagen träder i tillämpning, måste i dessa ovissa tider räkna med möjligheten att ett sådant läge kan uppstå, då det kan bli nödvändigt att resolut inskrida mot statsfientliga partier men då det måste vara en styrka för vår gamla rättsstat att kunna handla i ostridigt laga former.

Vi hemställa därför,

att riksdagen i samband med behandlingen av proposition nr 228 ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till 1944 års riksdag om sådana grundlagsändringar, som skulle vara ägnade att utfylla bristerna i den nuvarande lagstiftningen om statsfientliga sammanslutningar, främst då för att göra det möjligt att främtaga ett upplöst partis riksdagsrepresentanter deras mandat och för att förbjuda ett upplöst partis tidningar att vidare utkomma.

Sotckholm den 22 maj 1943.

J. B. Johansson.

Gustaf Velandér.

Nils Gabrielsson.

Axel Mannerskantz.

Karl Wistrand.

Georg Andrén.
